

Kleine weerschijnvlinder

Apatura ilia

De kleine weerschijnvlinder is een onregelmatige standvlinder, die vooral in Zuid-Limburg is gezien.

Levenscyclus en gedrag

De waardplanten van de kleine weerschijnvlinder zijn verschillende soorten wilgen, zoals schietwilg *Salix alba* en boswilg *S. caprea*, alsook populieren, vooral ratelpopulier *Populus tremula*. De eitjes worden op de bladeren afgezet. De rupsen komen omstreeks september uit en overwinteren op uiteenlopende plaatsen in een hibernaculum nabij de stam, een knop of op een blad dat zij stevig vast hebben gesponnen. Voor de overwintering verkleuren de rupsen van groen naar (licht)bruin. De pop hangt aan een blad.

(BINK 1992).

De vlinders leven voornamelijk hoog in de bomen, maar zijn eenvoudiger te vinden dan die van de grote weerschijnvlinder. Zij komen eerder naar beneden om te drinken van rottend materiaal, mest, overrijpe vruchten of vocht van de grond. Vooral de mannetjes kunnen met behulp van een oude, stinkende kaas naar beneden worden gelokt. In Nederland (en de Ardennen) wordt relatief vaak de oranje vorm *clytie* gezien. De dichtheid op de vliegplaatsen varieert tussen de 0,25 en de 4 individuen per ha. (BINK 1992, AKKERMANS ET AL. 2001).

Vliegtijd en overwintering

De kleine weerschijnvlinder vliegt in Noordwest-Europa in één generatie tussen midden juni en midden augustus. De Nederlandse waarnemingen waarvan de precieze datum bekend is (dat zijn er 18) zijn vrijwel allemaal uit juli. De uiterste data waarop een vlinder is gezien, zijn 28 juni en 31 juli. Daarnaast zijn er ook nog drie waarnemingen uit augustus, zonder precieze datum. In Zuid-Europa vliegt de soort in twee generaties. Hij overwintert als halfvolgroeide rups in een hibernaculum. (PRICK 1994).

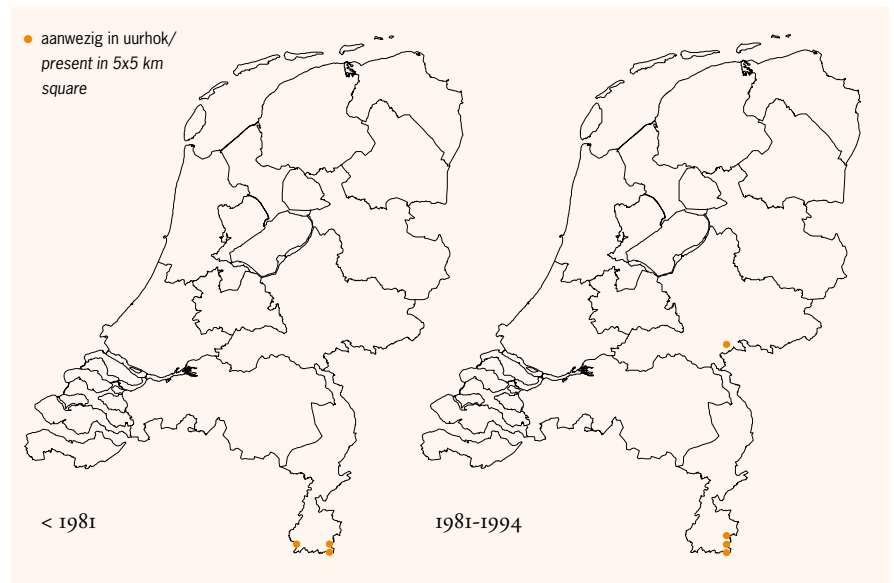
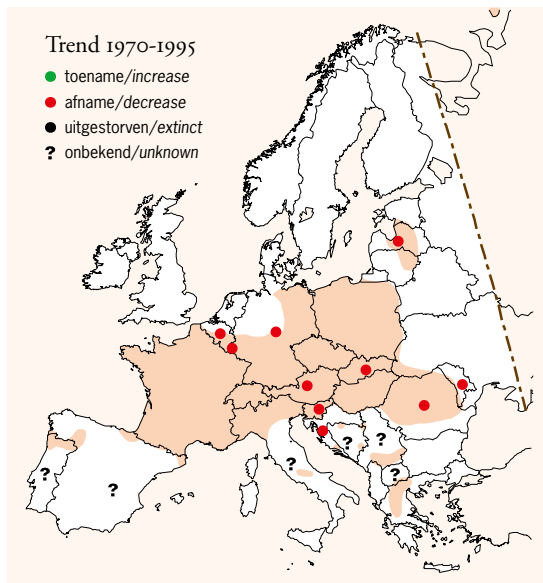

Leefgebied

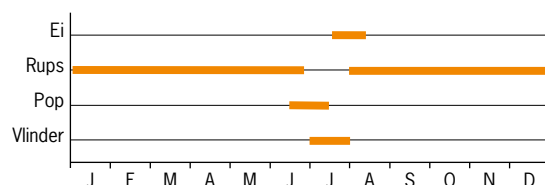
De kleine weerschijnvlinder vliegt in bosrijke rivierdalen bij rivieroeveren en op open plekken en paden in lichte en open, vochtige loofbossen met ratelpopulieren op vrij voedselrijke grond.

Mobiliteit, verspreiding en trend

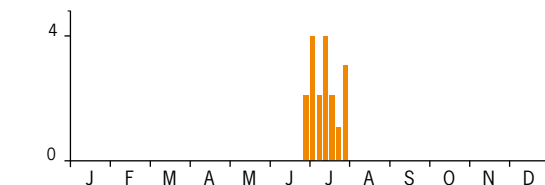
De kleine weerschijnvlinder is een weinig mobiele vlinder. Hij komt voor in Midden-Europa en verspreid in Zuid-Europa. In Nederland is de eerst bekende waarneming uit 1926 nabij Gronsveld (LI). Er zijn twee oudere meldingen van voor 1853 van Winterswijk en Velp (GE), maar in die publicatie worden geen waarnemingen van de grote weerschijnvlinder genoemd, waardoor verwisseling waarschijnlijk is. Tot 1940 werden in de omgeving van Gronsveld regelmatig kleine weerschijnvlinders gezien, zodat het vermoeden bestaat dat er een tijdelijke populatie heeft gezeten. Daarnaast zijn er in dit gebied in 1955 en 1956 wederom twee vlinders gezien. Ook komen in de jaren vijftig de eerste meldingen uit

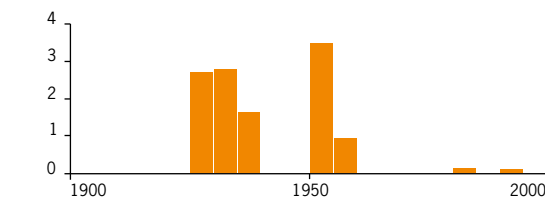
Stadia-diagram /
Life cycle diagram
(respectively egg, caterpillar,
pupa, imago)

Vliegtijd /Flight period

Trend 1900-2000

de Vijlnerbossen (L1). In de jaren vijftig zijn daar enkele vlinders gezien en in de periode 1984-1987 in totaal 14 vlinders, zodat het vrijwel zeker is dat er een tijdelijke populatie heeft gevlogen. In 1987 is slechts één vlinder gezien en in 1988 was de soort er verdwenen. In 1994 zijn nog twee zwerende vrouwtjes gezien: bij Simpelveld (L1) en in de Mil-

lingerwaard (GE). De dichtstbijzijnde populaties bevinden zich op dit moment in de Belgische Ardennen. (DE GRAAF 1853A, PRICK 1994, GROENENDIJK 1994, WEIMA & WEIMA 1994, AKKERMANS ET AL. 2001).

Bescherming

Op Europese schaal is de kleine weerschijnvlinder niet bedreigd en over het algemeen is het voorkomen stabiel. Uit België en Duitsland wordt een achteruitgang van 25-50% gemeld en staat hij op de Waalse en Duitse Rode Lijst. (VAN SWAAY & WARREN 1999).

De kleine weerschijnvlinder is een onregelmatige standvlinder, waarvoor geen speciale beschermingsmaatregelen nodig zijn. Wel zal ook deze soort kunnen profiteren van een beheer waarbij meer open plaatsen in bossen ontstaan. (VELING 1999).

SUMMARY

Lesser Purple Emperor *Apatura ilia*

Apatura ilia is a very rare, irregular resident. It was first sighted in 1926; populations existed in the 1930s and 1980s in the province of Limburg. Individuals seen in the 1950s and 1990s were probably migrants. The species was last recorded in July 1994, when two individuals were seen at different locations. It flies in one generation; nearly all of our records are from July. It uses species of *Salix* and *Populus* as larval foodplant.